

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE.....	1
DANKWOORD.....	6
INLEIDING.....	7
1. DE DIALOOG VAN MASAO ABE MET CHRISTELIJKE DENKERS	7
1. MASAO ABE (1915–2006) ALS REPRESENTANT VAN ZENBOEDDHISME	7
2. HET VERLOOP VAN DE DIALOOG IN JAPAN EN DE VERENIGDE STATEN	8
3. PROCES THEOLOGEN ALS REPRESENTANTEN VAN CHRISTELIJK DENKEN	9
2. GOD, LEEGTE EN RELIGIE IN DE CONTEXT VAN MODERNITEIT	10
3. HANTERING VAN HET BEGRIIP ‘DIALOOG’ EN HOOFDVRAAG	12
4. RELEVANTIE	13
1. RELEVANTIE VOOR DE BOEDDHISTISCH-CHRISTELIJKE DIALOOG	13
2. SECUNDAIRE RELEVANTIES.....	14
5. DEELVRAGEN EN OPBOUW.....	15
1. DEEL I: MODERNE ZENBOEDDHIST MASAO ABE.....	15
2. DEEL II: DIALOOG VAN MASAO ABE MET CHRISTELIJKE (PROCES)DENKERS	15
6. METHODE	16
7. AFBAKENING	17
DEEL I. MODERNE ZENBOEDDHIST MASAO ABE	21
INLEIDING.....	22
1. ACADEMISCHE NALATENSCHAP VAN MASAO ABE.....	22
HOOFDSTUK 1. DE RELIGIEUZE ONTWIKKELING VAN MASAO ABE	24
1. ACHTERGROND: JAPAN, MODERNITEIT EN CHRISTENDOM.....	24
2. RELIGIEUZE BIOGRAFIE (1915-1942): JODOSHINSHU BOEDDHISME	28
3. RELIGIEUZE BIOGRAFIE (1942-1949): JODOSHINSHU EN ZENBOEDDHISME.....	30
1. DE KYOTOSCHOOL EN DE HERONTDEKKING VAN JODOSHINSHU BOEDDHISME.....	30
2. ‘FUNDAMENTEEL’ BOEDDHISME IN DE GAKUDO DOJO	33
4. RELIGIEUZE BIOGRAFIE (1951): DOORBRAAKERVARING	38
5. RELIGIEUZE BIOGRAFIE (NA 1951): DE <i>FAS</i>	39
6. BESLUIT	40
HOOFDSTUK 2. MASAO ABES KOSMOLOGIE VAN DYNAMISCHE ŚŪNYATĀ	43
1. INLEIDING	43
2. REALISATIE VAN HET ‘WARE ZELF’: DE VERVREEMDING VOORBIJ	44
3. KOSMOLOGIE: DYNAMISCHE ŚŪNYATĀ	48
1. EERSTE DYNAMIEK IN ŚŪNYATĀ: WEDERZIJDSE DOORDRINGING	48
2. TWEDE DYNAMIEK IN ŚŪNYATĀ: VORM-IS-LEEGTE.....	51
3. DERDE DYNAMIEK IN ŚŪNYATĀ: NIRVANA IS SAMSARA (IS ZOHEID)	53

4.	VIERDE DYNAMIEK IN ŚŪNYATĀ: VERLEDEN-HEDEN-TOEKOMST.....	53
4.	BELICHAMING VAN DYNAMISCHE ŚŪNYATĀ: WIJSHEID EN COMPASSIE	55
1.	VIJFDE DYNAMIEK IN ŚŪNYATĀ: ONTLEDIGING EN TERUGKEER VAN GOED EN KWAAD.....	56
2.	ZESDE DYNAMIEK IN ŚŪNYATĀ: PROCES VAN WETEN EN ONWETENDHEID	59
3.	ZEVENDE DYNAMIEK IN ŚŪNYATĀ: ZELF EN ŚŪNYATĀ.....	61
4.	ACHTSTE DYNAMIEK IN ŚŪNYATĀ: ZELF-ONTLEDIGING VAN LEEGTE ALS GELOFTE.....	62
4.	POLITIEKE VISIE: DYNAMIEK VOORBIJ NATIE-STATEN	63
5.	BESLUIT	65

HOOFDSTUK 3. FILOSOFEREN OVER LEEGTE.....69

1.	INLEIDING	69
2.	WAARHEID EN TRANSMISSIE IN HET ZENBOEDDHISME	69
3.	DE DYNAMIEK VAN HET DENKEN.....	72
1.	DE REDE ALS OBSTAKEL: DUALISTISCH DENKEN HOUDT LIJDEN IN STAND.....	72
2.	DE REDE ALS VOERTUIG: REDELIJK DENKEN LEIDT TOE NAAR INZICHT	73
4.	DE JAPANSE VISIE OP WAARHEID EN WESTERS RATIONALISME	74
5.	VOORBEELDEN VAN DENKEN UIT ONTWAKEN	75
1.	HISAMATSU: FILOSOFIE VAN ONTWAKEN.....	75
2.	DOGEN: NIET-DENKEND DENKEN	77
3.	NAGARJUNA: HET DOORZIEN VAN OBJECTIVERINGEN	78
6.	MEERWAARDE VAN ACADEMISCHE FILOSOFIE: NISHITANI	79
7.	DE FILOSOFIE VAN MASAO ABE IN DE PRAKTIJK.....	81
1.	EEN TOELEIDENDE FILOSOFIE	81
2.	DE ROL VAN ZENBOEDDHISTISCHE TEKSTEN IN DE FILOSOFIE.....	82
3.	PARADOX.....	84
4.	MEESTERSCHAP.....	85
8.	BESLUIT	87

HOOFDSTUK 4. DE ONTWIKKELING VAN DE DIALOOG VAN MASAO ABE MET CHRISTELIJKE DENKERS.....91

1.	BEGINFASE: KYOTO, NEW YORK EN JAPANESE RELIGIONS (JAREN '50-'60)	91
1.	CONCEPTIE VAN EEN LEVEN VAN DIALOOG (1942-1961)	91
2.	'A BUDDHIST CHRISTIAN SYMPOSIUM' IN JAPANESE RELIGIONS	92
3.	RESPONSEN VAN DIALOOGPARTNERS.....	99
4.	VERVOLGEN OP HET SYMPOSIUM	103
2.	MIDDENFASE: DIALOGEN IN JAPAN EN DE VERENIGDE STATEN (JAREN '60-'70)	104
1.	BIJZONDERE DIALOGEN	105
2.	'GOD, EMPTINESS AND THE TRUE SELF'	107
3.	HOOGTIJDAGEN: INSTITUTIONALISERING VAN DIALOOG IN DE VERENIGDE STATEN (JRN. '80)	110
1.	DAVID CHAPPELL: EAST-WEST RELIGIONS EN BUDDHIST-CHRISTIAN STUDIES.....	110
2.	'ZEN AND WESTERN THOUGHT'	110
3.	'THE IMPACT OF DIALOGUE'	111
4.	BUDDHIST CHRISTIAN THEOLOGICAL ENCOUNTER	112
4.	CLIMAX VAN DIALOOG: KENOTIC GOD AND DYNAMIC ŚŪNYATĀ (JAREN '90)	113
1.	KENOTIC GOD AND DYNAMIC ŚŪNYATĀ: TRANSCENDENTIEBEGRIPPEN	113

2.	KENOTIC GOD AND DYNAMIC ŚŪNYATĀ: GOED EN KWAAD	117
5.	DEBATTEN (JAREN '80 EN '90): PLURALISME EN NATIONALISME.....	119
1.	HET PLURALISMEDEBAT	120
2.	RUDE AWAKENINGS.....	122
3.	A ZEN LIFE OF DIALOGUE.....	124
6.	BESLUIT	125
<u>DEEL II. DIALOOG VAN MASAO ABE MET CHRISTELIJKE DENKERS .....</u>		<u>127</u>
<u>INLEIDING.....</u>		<u>128</u>
<u>HOOFDSTUK 5. CHARLES HARTSHORNE: RELATIONALITEIT.....</u>		<u>131</u>
1.	CHARLES HARTSHORNE (1897-2000).....	131
2.	VROEGE DIALOOG: VOORKEUR VOOR 'SUPREME RELATIVITY' (JAREN '60)	132
1.	PROLEGOMENA VAN DE DIALOOG.....	132
2.	GOD ALS 'RESPONSIVENESS' EN 'SYMPATHETIC AWARENESS'	133
3.	DE ASYMMETRISCHE RELATIE TUSSEN HET ABSOLUTE EN HET RELATIEVE	136
4.	DE ASYMMETRISCHE RELATIE TUSSEN VERLEDEN EN TOEKOMST	138
3.	MIDDENFASE VAN DE DIALOOG: PRECISERING VAN KRITIEK (JAREN '70).....	139
1.	CONFERENTIE 'WHITEHEAD AND BUDDHISM'	139
2.	PROLEGOMENA VAN DIALOOG	140
4.	LATE HARTSHORNE: PLEIDOOI VOOR 'BUDDHIST-CHRISTIAN RELIGION' (JAREN '80).....	141
1.	MENSEN ALS 'MEMBERS ONE OF ANOTHER' VERSTAAN VIA LEEGTE	141
2.	MENS EN WERKELIJKHEID ALS DOORTROKKEN VAN SYMPATHIE EN CREATIVITEIT.....	142
3.	INTUÏTIE EN VERWIJLEN IN HET NU	142
5.	DIALOOG EN METAFYSICA.....	144
<u>HOOFDSTUK 6. JOHN B. COBB: SOCIALE GERECHTIGHEID .....</u>		<u>147</u>
1.	JOHN B. COBB (GEB. 1925).....	147
1.	LEVEN, DENKEN EN CONTACT MET BOEDDHISME.....	147
2.	KERNINZICHTEN VAN DE PROCESTHEOLOGIE	149
2.	BEGINJAREN VAN DE DIALOOG: 'A BUDDHIST-CHRISTIAN SYNTHESIS' (JAREN '70-'80)	152
1.	THEOLOGISCHE PROLEGOMENA VAN DE DIALOOG	152
2.	GODSBEELD EN MENSBEELD IN RELATIE TOT PRATITYA SAMUTPADA EN ŚŪNYATĀ.....	154
3.	SPIRITUALITEIT: VERBREIDING VAN GEZICHTSVELD, IMPERFECTIE EN VERGEVING	156
4.	SAMENVATTING: COBBS GEMENGDE REACTIE.....	157
3.	INTENSIEVE DIALOOGPERIODE: VERSCHERPING VAN HET ONDERSCHIED (JAREN '80)	158
1.	PROLEGOMENA: DIALOOG OVER DIALOOG	158
2.	ABE OVER BEYOND DIALOGUE: COBB MIST DE DYNAMIEK VAN NIRVANA.....	159
3.	DIALOOG OP DE BUDDHIST-CHRISTIAN THEOLOGICAL ENCOUNTER: ULTIMATE REALITY	160
4.	SLOTFASE VAN DE DIALOOG: HERVORMEN VAN HET BOEDDHISME (1990-2004)	162
1.	THE EMPTYING GOD: 'ON THE DEEPENING OF BUDDHISM'	162
2.	'AMIDA IS CHRIST, AND CHRIST IS AMIDA'	165
5.	TERUGBLIK OP DE DIALOOG (1998, 2008, 2010)	167
1.	CHRISTELIJK LEREN OVER LEVEN VANUIT VERWEVENHEID.....	167

2.	DISCREPANTIE TUSSEN BOEDDHISTISCH EN CHRISTELIJK LEREN	168
3.	LEREN OVER LEEGTE WAARDEVOL, MAAR NIET ESSENTIEEL	169
6.	DIALOOG EN SOCIALE BETROKKENHEID	170
1.	INHOUD VAN DE DIALOOG.....	170
2.	KARAKTERISTIEKEN VAN HET DIALOOGPROCES	171
3.	IS COBB VERANDERD?	172

HOOFDSTUK 7. CATHERINE KELLER: DIFFERENTIE EN RECIPROCITEIT..... 175

1.	CATHERINE KELLER (GEB. 1953).....	175
2.	DIALOOG MET MASAO ABE: FEMINISTISCHE KRITIEK (1990)	175
1.	PROLEGOMENA VAN DIALOOG: FEMINISTISCH PROGRAMMA.....	175
2.	ABES IN RESPONS AAN CATHERINE KELLER: DE KRUISING VAN HORIZONTEN.....	180
3.	KELLER IN 'CONTINUATION OF THE DIALOGUE': 'A MULTI-LAYERED REALITY'	180
4.	LINYU GU: FELLE KRITIEK OP KELLER.....	181
3.	DIALOOG MET DE LOTUS SOETRA: DIFFERENTIE-DENKEN (2005).....	183
1.	CATHERINE KELLER OVER DE LOTUS SOETRA	183
2.	LINYU GU: ENTHOUSIASME OVER KELLER EN KRITIEK OP CONFUCIANISME	186
4.	DIALOOG EN DISCOURSEKRITIEK	187

HOOFDSTUK 8. SCHUBERT OGDEN: GELOOF..... 191

1.	SCHUBERT OGDEN (GEB. 1928)	191
2.	DIALOGEN OVER TRANSFORMATIE (1987).....	192
1.	OGDEN: "FOR FREEDOM CHRIST HAS SET US FREE"	192
2.	RESPONS VAN FRANCIS COOK: ZELFDE ZOEKTOCHT, ANDER RESULTAAT	193
3.	RESPONS VAN ZENBOEDDHIST GISHIN TOWIKA	197
4.	DISCUSSIE MET MASAO ABE	198
3.	DIALOOG OVER BOEDDHA EN CHRISTUS (1989).....	199
1.	MASAO ABE: SIDDHARTA GAUTAMA AND JESUS THE NAZARENE	199
2.	RESPONS VAN SCHUBERT OGDEN	199
4.	DIALOOG OVER GELOOF VERSUS REALISATIE (1990).....	201
1.	OGDEN IN THE EMPTYING GOD.....	202
2.	ABES RESPONS	202
5.	OGDENS TERUGBLIK: VISIE OP PLURALISME.....	203
6.	DIALOOG EN GELOOF.....	204

HOOFDSTUK 9. HEINRICH OTT: MEANDEREN LANGS ERVARINGEN..... 207

1.	HEINRICH OTT (1929-2013).....	207
1.	LEVEN EN DENKEN.....	207
2.	PROLEGOMENA VAN DE DIALOOG.....	207
2.	MASAO ABE EN HEINRICH OTT: WEDERZIJDSE INSPIRATIE	210
3.	HEINRICH OTT OVER DIALOOG: 'A MEETING OF EXPERIENCES'	211
1.	FENOMENOLOGISCHE OBSERVATIES OVER DIALOOG	211
2.	DE DIEPTE VAN HET MENSELIJK BESTAAN EN DIALOOG.....	212
4.	DIALOOG MET ABE: 'NEIGHBOURHOODS' TUSSEN GOD EN ŚŪNYATĀ (1995).....	216

5. DIALOOG EN ERVARING.....	219
<u>HOOFDSTUK 10. THOMAS ALTIZER: GOD-IS-DOOD THEOLOGIE.....</u>	221
1. THOMAS ALTIZER (GEB. 1927)	221
2. HET 'GOD IS DOOD'-DENKEN VAN ALTIZER.....	222
3. JONGE ALTIZER: REDENEREN MET BEHULP VAN MAHAYANA-DIALECTIEK (1961-1969)	223
1. MAHAYANA-DIALECTIEK IN ORIENTAL MYSTICISM AND BIBLICAL ESCHATOLOGY (1961)	223
2. MAHAYANA-DIALECTIEK IN RADICAL THEOLOGY AND THE DEATH OF GOD (1966)	225
4. LEVENDE DIALOOG: VERDIEPING VAN BEGRIP	230
1. ALTIZERS GESPREK MET WINSTON KING (JAPANESE RELIGIONS, 1969).....	230
2. ALTIZER EN ABE IN DIALOOG NAAR AANLEIDING VAN HET 'BUDDHIST CHRISTIAN SYMPOSIUM'.....	233
5. SLOTFASE: BOEDDHISTISCH CHRISTENDOM MET LEEGTE ALS ABSOLUTE GEEST (JAREN '90)	236
3. THE EMPTYING GOD (1990)	236
4. A ZEN LIFE OF DIALOGUE (1998).....	240
6. ALTIZERS TERUGBLIK: EEN BOEDDHISTISCH-CHRISTELIJK THEOLOOG.....	241
7. DIALOOG EN DENKPRINCIPES	243
<u>CONCLUSIE. DIALOOG OVER GOD EN LEEGTE .....</u>	247
1. INVLOED VAN DE DIALOOG OVER GOD EN LEEGTE OP MASAO ABE.....	247
2. INVLOED VAN DE DIALOOG OVER LEEGTE EN GOD OP CHRISTELIJKE THEOLOGEN.....	250
3. DE ANDERSHEID VAN GOD EN LEEGTE ALS BRON VAN HET GOEDE	252
4. REFLECTIE OP DE DIALOOG.....	254
<u>SAMENVATTING: GOD OF LEEGTE? ZENBOEDDHIST MASAO ABE IN DIALOOG MET CHRISTELIJKE DENKERS.....</u>	259
<u>SUMMARY: GOD OR EMPTINESS? ZEN BUDDHIST MASAO ABE IN DIALOGUE WITH CHRISTIAN THINKERS.....</u>	265
<u>APPENDIXEN.....</u>	271
1. EERSTE APPENDIX. ABE OVER MASCULIEN EN FEMINIEN	272
2. TWEDE APPENDIX. EIKO HANAOKA-KAWAMURA OVER FEMINISME	274
1. LEVEN EN DENKEN.....	274
2. SPIRITUELE TRANSFORMATIE ALS VOORWAARDE VOOR WAARACHTIG FEMINISME	274
3. DE PRAKTIJK VAN LEVEN UIT HET WARE ZELF.....	276
4. REFLECTIE OP DE BIJDRAGE VAN HANAOKA AAN FEMINISTISCH DENKEN	277
<u>BIBLIOGRAFIE.....</u>	279
1. AFKORTINGEN VOOR PRIMAIRE BRONNEN VAN MASAO ABE	279
2. ARTIKELN MASAO ABE BUITEN DE VOORNOEMDE BUNDELS	279
3. OVERIGE AUTEURS.....	281
4. ONLINE BRONNEN	287
5. ONGEPUBLICEEERDE BRONNEN	288